

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Gminy Lubomia
z dnia*

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Lubomia
na lata 2021-2023**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE.....	4
1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM.....	4
1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM.....	5
1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	5
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE LUBOMIA.....	7
2.1. ADRESACI PROGRAMU	8
2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2.2.1. DANE OGÓLNE	8
2.2.2. DEMOGRAFIA.....	10
2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA	10
2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	11
2.2.5. PRZESTĘCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE.....	12
2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO.....	13
2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY	13
2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY.....	28
2.4. BADANIA ANKIETOWE	32
2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.....	33
2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH.....	36
2.5. ANALIZA SWOT	39
2.6. OCENA PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO PODNIESIENIA KONDYCJI RODZIN	44
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE.....	45
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	45
3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	46
4. REALIZACJA PROGRAMU	58
4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY.....	58
4.2. FINANSOWANIE.....	58
4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ	59

WPROWADZENIE

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze niosą ze sobą wiele skutków pozytywnych, ale, niestety, również i negatywnych, które przyczyniają się do rozpadu rodziny. Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane, ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy.

Różnorakie formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy docenić i ciągle udoskonalać. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać, wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie rodziny powinno być wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Główną zasadą powinna być zasada pomocniczości.

Podejmowane działania przyniosą najlepszy efekt, gdy będą odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. Praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, winna być kompleksowa i obiektywna. System wsparcia powinien obejmować zarówno rodziny biologiczne, jak i zastępcze. Gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, podstawowym celem pracy z rodziną biologiczną będzie jak najszybszy powrót dziecka do tej rodziny.

Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są również ważne ze względów społecznych i ekonomicznych, konieczne z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinie lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Do zadań własnych gminy należy m.in. tworzenie 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubomi przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 poz. 821). Program został opracowany na lata 2021-2023, a w ramach diagnozy analizie poddano dane z lat 2017-2019.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE

1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – t.j. Dz. U. 2020 poz. 523 z późn. zm.) rozróżnia nieletniego (przed ukończeniem 17 lat) i młodocianego (który popełnia czyn zabroniony przed ukończeniem 21 lat, ale ukończył 24 lata, zanim zapadło orzeczenie w pierwszej instancji). Kodeks cywilny (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – t.j. Dz. U. 2019 poz. 1145 z późn. zm.) wyróżnia małoletniego (osobę przed ukończeniem 18. roku życia), natomiast kodeks pracy (ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1040 z późn. zm.) tak jak kodeks karny – młodocianego (z tym że w przypadku prawa pracy jest to osoba pomiędzy 16. a 18. rokiem życia). Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2086) normuje problematykę zawierania i ustawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1460 z późn. zm.) chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.) określa w art. 16 rodzinę jako naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa i przyznaje jej prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa. Europejska Karta Społeczna z 1961 r. (zapis w pkt. 16 pierwszej części) stwierdza, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. podkreśla m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989r., ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielny podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci (sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. 1999 nr 99 poz. 1157) ma zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie. Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 888), zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. podkreśla m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2021-2023 będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 821);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507. z późn. zm.);

- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 218 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 326 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2092 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 473 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubomia na lata 2021-2028

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE LUBOMIA

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Lubomia została oparta na badaniu źródeł zastanych (danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców) oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli środowiska lokalnego i pedagogów funkcjonujących w gminie placówek oświatowych.

Do analizy przedłożono 23 anonimowo wypełnione ankiety skierowane do mieszkańców oraz 2 ankiety wypełnione przez pedagogów lub dyrektorów z placówek oświatowych.

Wśród ankietowanych było 83% kobiet i 17% mężczyzn. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat, 36-45 lat i 56-65 lat (po 26%). Znacznie mniejszy odsetek spośród respondentów stanowiły grupy osób w wieku 46-55 lat (13%) oraz osoby w wieku powyżej 65 lat (9%). Wśród respondentów ankiety nie znaleźli się uczestnicy poniżej 25. roku życia. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 48% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (26%) i zasadniczym zawodowym (22%), mniej licznie reprezentowani byli ankietowani posiadający wykształcenie podstawowe (4%).

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 43% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy Lubomia od urodzenia, 35% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 28 do 52 lat, a 22% od 5 do 15 lat. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
23	kobiety (83%)	26-35 lat (26%)	od urodzenia (43%)	wyższe (48%)
		36-45 lat (26%)		średnie (26%)
		56-65 lat (26%)	od 28 do 52 lat (35%)	zasadnicze zawodowe (22%)
	mężczyźni (17%)	46-55 lat (13%)	od 5 do 15 lat (22%)	podstawowe (4%)
		pow. 65 lat (9%)		

Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która została przeprowadzona w obszarach: „Rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie”; „Zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne”, „Kapitał społeczny i ludzki”.

2.1. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2021-2023 są rodziny zamieszkujące teren gminy, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka.

2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.2.1. DANE OGÓLNE

Gmina Lubomia to gmina wiejska położona w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, w obrębie północno-zachodniej części powiatu wodzisławskiego. Zajmuje obszar 41,78 km², co stanowi 14,56% powierzchni powiatu, i jest jedną z dziewięciu powiatowych jednostek terytorialnych. Gmina znajduje się w strefie nadgranicznej w odległości 15 km od granicy z Republiką Czeską. Graniczy z gminami: Gorzyce, Kornowac, Racibórz, Wodzisław Śląski, Krzyżanowice i Pszów.

W granicach gminy położonych jest 5 sołectw, a na jej strukturę administracyjną składa się wieś gminna Lubomia oraz sołectwa: Buków, Grabówka, Nieboczowy i Syrynia. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką gminną jest sołectwo Lubomia (3 731 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Grabówka (209 osób).

Lubomia to gmina o charakterze przemysłowo-rolniczym. Na jej terenie działają stosunkowo duże zakłady (głównie branży rzeźniczo-wędliniarskiej). W gminie występuje drobny przemysł oraz zakłady produkcji rolnej. Rozwijają się hodowla zwierzęca (drobiu, trzody chlewnej, bydła). W strukturze własnościowej gospodarstw rolnych dominuje sektor indywidualnych gospodarstw rolnych, pracą na własny rachunek zajmuje się ponad połowa mieszkańców gminy. W 2019 r. w gminie działały 324 podmioty gospodarcze.

Gmina Lubomia posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg komunikacji kołowej, odpowiadającej strukturze zagospodarowania przestrzennego wewnątrz gminy i jej powiązaniom zewnętrznym. Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 78,59 km (w tym drogi gminne 48,33 km). Dostępność komunikacyjną gminy stanowi sieć autobusów PKS oraz prywatny transport mikrobusowy łączący gminę Lubomia z sąsiednimi gminami. Organizatorem zbiorowego transportu publicznego dla gminy Lubomia jest Starosta

Wodzisławski. Najbliższe stacje kolejowe pasażerskie znajdują się w Raciborzu i Wodzisławiu Śląskim.

Poziom infrastruktury w gminie Lubomia jest zróżnicowany i wymaga dalszego rozwoju i nakładów inwestycyjnych. Wpływ na taki stan rzeczy ma rozproszony charakter zabudowy miejscowości wiejskich, co generuje wysokie koszty inwestycji.

W gminie Lubomia funkcjonuje 5 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 3 placówki wychowania przedszkolnego i 2 szkoły podstawowe.

Centrum życia kulturalnego i rozrywkowego Lubomi jest Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, będący organizatorem licznych imprez masowych i kameralnych oraz propagatorem wieloletnich i pięknych tradycji gminy. W skład GOKSiR-u wchodzi domy kultury w Lubomi, Syryni, Nieboczowach, Bukowie i Grabówce oraz obiekt sportowy wraz z boiskiem w Nieboczowach. Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminna Biblioteka Publiczna w Lubomi oraz jej filia w Syryni. Wszystkie Domy Kultury na terenie gminy pełnią też rolę świetlic opiekuńczo-wychowawczych (5 świetlic), zaś przy Szkołach Podstawowych w Syryni i Lubomi funkcjonują dwie świetlice szkolne.

Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składa się 13 obiektów, m.in. stadion sportowy w Nieboczowach, 2 hale widowiskowo-sportowe przy SP w Lubomi i w Syryni, boiska sportowe w Lubomi, Syryni, Bukowie, a także 4 siłownie plenerowe oraz Nieboczowskie SPA (z trzema saunami, grotą solną i siłownią). Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe i stowarzyszenia.

Na terenie gminy Lubomia w 2019 r. funkcjonowały 3 Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz działały 2 apteki. Gmina charakteryzuje się niewystarczającym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. W przypadku specjalistycznych porad lub zabiegów mieszkańcy muszą korzystać z usług medycznych w większych ośrodkach, jak Wodzisław Śląski, Rydułtowy lub Racibórz.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubomi, który na koniec 2019 r. zatrudniał 18 pracowników.

Na terenie gminy działa 15 organizacji pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu, integracją środowisk lokalnych. Wiejska gmina Lubomia, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocję gminy, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Morawskie Wrota”.

W 2019 r. w gminie Lubomia funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego.

2.2.2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2019 r. gmina Lubomia liczyła 7 740 osób, wśród których było 4 019 kobiet, które stanowiły 51,9% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła 185 osób na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2017-2019 ogólna liczba mieszkańców gminy spadała. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym okresie zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba najstarszych mieszkańców gminy rosła, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym z roku na rok malała. Dane dotyczące struktury wiekowej ludności gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 460	1 481	1 483
udział w liczbie mieszkańców	18,84%	19,11%	19,16%
liczba osób w wieku produkcyjnym	4 932	4 883	4 814
udział w liczbie mieszkańców	63,64%	63,01%	62,20%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 358	1 385	1 443
udział w liczbie mieszkańców	17,42%	17,87%	18,64%
ogółem	7 750	7 749	7 740

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Przyrost naturalny w gminie był w 2017 r. ujemny, w kolejnym roku liczba urodzeń była wyższa niż liczba zgonów, zaś w 2019 r. ponownie liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń.. Saldo migracji ludności gminy w analizowanym okresie ulegało wahaniom – w 2017 r. i w 2019 r. było ujemne, natomiast w 2018 wyrażało się liczbą dodatnią.

2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA

W 2019 r. gmina Lubomia posiadała w swoich zasobach 34 mieszkania komunalne o łącznej powierzchni 1 754 m², w których zamieszkiwało 60 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego wynosiła 51,59 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę liczyła 29,23 m². W 2019 r. gmina dysponowała 1 mieszkaniem socjalnym o łącznej powierzchni 12 m², w którym zamieszkiwała 1 osoba. Dane dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Lubomia w latach 2017-2019 zawiera poniższa tabela.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkań komunalnych	34	34	34
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	1 754	1 754	1 754
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	60	60	60

przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	51,59	51,59	51,59
liczba mieszkań socjalnych	1	1	1
łącna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	12	12	12
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	1	1	1

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W gminie Lubomia tej formy wsparcia udziela Urząd Gminy, a dane dotyczące liczby rodzin, którym przyznano dodatek, i ich łącznej wartości przyznanych dodatków prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 4. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	3	1	0
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	3	1	0
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	367,59	55,30	0

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Sytuacja na rynku pracy w gminie Lubomia na przestrzeni ostatnich lat ulegała poprawie, bowiem z roku na rok malała liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych, w tym kobiet, które stanowiły zdecydowaną większość ogółu osób pozostających bez pracy. W latach 2017-2019 zmniejszał się także udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 5. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku produkcyjnym	4 932	4 883	4 814
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	132	99	97
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	77	67	61
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	2,68%	2,03%	2,01%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2017-2019 w powiecie wodzisławskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 6. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
stopa bezrobocia w powiecie wodzisławskim	6,0%	4,8%	4,8%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	5,2%	4,3%	3,6%
stopa bezrobocia w kraju	6,6%	5,8%	5,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim i Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie powiat wodzisławski charakteryzował się wyższą stopą bezrobocia niż województwo śląskie, ale niższą niż notowaną dla całego kraju.

2.2.5. PRZESTĘCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE

Według danych udostępnionych na potrzeby niniejszego dokumentu przez Komisariat Policji w Gorzycach, w 2019 r. na terenie gminy Lubomia w kategoriach: włamania, kradzieże, uszkodzenie mienia, pobicia, uszkodzenie ciała wszczęto 18 postępowań przygotowawczych. Ujawniono ogólnie 989 wykroczeń z czego: 419 – przeciwko obyczajności publicznej, 90 – przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, 329 – spożywanie alkoholu, 278 – przeciwko urządzeniom użyteczności publicznej oraz 110 innych wykroczeń. W 2019 r. w Komisariacie Policji Gorzyce nie stwierdzono przestępczości wśród nieletnich.

Na terenie gminy funkcjonuje Straż Gminna, której kadre stanowi dwóch funkcjonariuszy.

Według danych II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim w 2019 r. prowadzone były 3 sprawy dotyczące 3 osób nieletnich z terenu gminy Lubomia. W analizowanym roku nie był prowadzony nadzór dotyczący osoby dorosłej poddanej leczeniu alkoholowemu.

W tym samym okresie w I Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Karnych Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim odnotowano następujące sprawy z udziałem mieszkańców gminy Lubomia:

- 11 spraw dozorowych (11 osób objętych dozorem kuratora), w tym: 6 spraw – skazanie za przestępstwo stosowania przemocy i gróźb karalnych, 2 sprawy – skazanie za przestępstwo uchylania się od obowiązku alimentacyjnego, 2 sprawy – skazanie za przestępstwa przeciwko mieniu, 1 sprawa – przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości;
- 6 spraw – kara ograniczenia wolności (4 osoby), w tym: 2 sprawy – skazanie za przestępstwo uchylania się od obowiązku alimentacyjnego, 1 sprawa – skazanie za

przestępstwo z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, 3 sprawy – skazanie za przestępstwo przeciwko mieniu;

- 3 sprawy dotyczące kontroli obowiązku probacyjnego (3 osoby), w tym: 1 sprawa – skazanie za przestępstwo uchylania się od obowiązku alimentacyjnego, 1 sprawa – skazanie za przestępstwo przeciw bezpieczeństwu w komunikacji, 1 sprawa – skazanie za przestępstwo stosowania przemocy.

2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubomi. Z końcem 2019 r. kadre Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 18 pracowników. W zakres działania Ośrodka wchodzi zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone gminie i zadania własne gminy, tj. w szczególności w ramach ustaw o świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci, pomocy osobom uprawnionym do alimentów czy prawo energetyczne.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2017-2019 w gminie Lubomia na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 7. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
ogółem	7 579 648,10	7 891 483,34	9 745 800,68
w tym na świadczenia pomocy społecznej	1 169 475,20	1 163 679,13	1 111 674,43
w tym na świadczenia rodzinne	6 410 173,50	6 727 804,21	8 634 131,25
na zadania własne gminy	755 380,83 + projekt unijny RPOWŚL: 20 736,30	890 145,18	843 960,28
na zadania zlecone gminie	6 686 513,15 + projekt unijny RPOWŚL: 117 018,42	7 001 338,16	8 901 845,40

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Tabela 8. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	202	203	206

liczba rodzin	123	125	128
liczba osób w rodzinach	314	314	320
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	4,05%	4,05%	4,13%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2017-2018 utrzymywała się na tym samym poziomie, a w 2019 r. nieznacznie wzrosła. Analogicznie wypadał udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2019 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 16. Dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	131
17-21 lat	6
22-30 lat	19
31-40 lat	72
41-50 lat	29
51-60 lat	26
61-70 lat	18
71 lat i więcej	19
razem	320

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby pracujące.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 701 zł,
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł,
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

– przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powyższych powodów przyznania pomocy.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ubóstwo	109	113	107	284	293	263
bezdomność	7	3	5	7	3	5
potrzeba ochrony macierzyństwa	21	24	28	87	106	122
bezrobocie	41	32	27	110	83	62
niepełnosprawność	45	51	53	79	92	101
długotrwała lub ciężka choroba	44	59	67	73	104	122
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	78	108	107	232	277	292
w tym rodziny niepełne	11	14	21	29	38	59
w tym rodziny wielodzietne	12	15	18	61	79	94
przemoc w rodzinie	2	6	3	10	25	12
alkoholizm	6	8	7	6	17	14
narkomania	1	0	1	1	0	1
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	0	1	6	0	1
zdarzenia losowe	0	3	4	0	7	11

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 były: ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Należy przy tym zauważyć, że zarówno liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wzrastała w analizowanym okresie.

Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom nie tylko wsparcia finansowego. Dane liczbowe dotyczące form wsparcia za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2017-2019

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
pieniężna	202	203	206	123	125	128	314	314	320
rzeczowa	82	84	84	49	49	48	178	184	175
praca socjalna	X	X	X	194	214	205	499	541	488
poradnictwo	X	X	X	0	0	0	0	0	0

specjalistyczne									
schronienie	4	3	3	4	3	3	4	3	3
usługi opiekuńcze	10	11	13	10	11	13	14	16	18
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	6	5	6	X	X	X	X	X	X

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomiu.

W latach 2017-2019 na terenie gminy Lubomia najwięcej rodzin korzystało ze wsparcia w formie pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników socjalnych, przy czym liczba rodzin objętych tą formą wsparcia w analizowanym okresie ulegała wahaniom.

Dodatkową formą pomocy udzielanej przez OPS jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Celem kontraktu jest przewyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Kontrakt określa zobowiązania i uprawnienia obu stron, a do wykonywania pewnych działań w oznaczonym terminie zobowiązują się zarówno osoba korzystająca ze świadczeń, jak i pracownik socjalny. W 2017 r. zawarto 4 takie kontrakty, w 2018 r. 8, natomiast w 2019 r. kontraktów nie zawierano.

Istotnym wsparciem dla rodzin jest pomoc asystenta rodziny. Ma ona na celu wsparcie rodzin z problemami wychowawczymi, ale także zmianę systemu opieki nad dziećmi, które pozbawione są opieki rodziców. Realizowana przez asystenta pomoc polega na wsparciu rodziny w przewyciężeniu trudności, w poprawie jej sytuacji życiowej, by w przyszłości rodzina samodzielnie pokonywała własne problemy. Asystent rodziny zostaje przyznany na wniosek pracownika socjalnego, wniosek instytucji, lub na mocy postanowienia sądu. Asystent rodziny realizuje zadania na rzecz rodzin, które wychowują małoletnie dzieci i mają problemy w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec nich oraz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w których wychowują się dzieci lub których dzieci zostały okresowo umieszczone w pieczy zastępczej;

W 2019 r. w gminie Lubomia 18 rodzin, w których wychowywało się 30 dzieci, skorzystało z pomocy asystenta rodziny. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2017-2019.

Tabela 12. Asystentura rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	21	23	18

liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	37	40	30
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	10	8	10
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	13 265	11 830	22 727

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” do kręgu odbiorców usług asystenta rodziny doszły także kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Pomoc tym osobom i rodzinom polega m.in. na koordynowaniu poradnictwa i wsparcia możliwego do uzyskania ze strony różnych instytucji.

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W analizowanym okresie w gminie Lubomia wypłacono 1 takie świadczenie w 2017 r. i dwa świadczenia w 2018 r.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych sprawowana jest rodzinna piecza zastępcza. Jest to przejściowa – okresowa forma opieki nad dzieckiem. W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych.

W latach 2017-2019 liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które gminy ponosiła odpłatność, zwiększała się. Wahały się koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej. Dane szczegółowe z uwzględnieniem odpłatności ponoszonej przez gminę w związku z przebywaniem dzieci w pieczy zastępczej oraz funkcjonowaniem rodzin zastępczych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13. Piecza zastępcza w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność	4	8	12
koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej (w zł)	42813,76	33101,74	48374,75

liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie gminy	8	9	9
--	---	---	---

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W latach 2017-2019 liczba rodzin objętych opieką Ośrodka ulegała wahaniom, natomiast liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Dane szczegółowe dotyczące opieki Ośrodka Pomocy Społecznej sprawowanej nad rodzinami zamieszkującymi w gminie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14. Rodziny objęte opieką Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin objętych opieką ośrodka	198	232	212
w tym nowych w danym roku rodzin objętych opieką ośrodka	11	34	15
liczba rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	60	59	60
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	12	13	6
liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	55	56	56
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	7	10	5

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne. Poniższe tabele prezentują informacje o wartości, rodzajach i liczbie świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019.

Tabela 15. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 646 075,89	1 749 265,82	1 722 627,70
liczba osób, którym przyznano świadczenie	676	707	630

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Dane szczegółowe obejmujące liczbę i rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w analizowanym okresie w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2017	2018	2019
zasilek rodzinny	3 905	4 191	3 650

dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	32	44	16
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	250	240	160
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	35	34	2
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	219	205	216
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	476	495	392
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	283	290	320
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	471	510	501
zasiłek pielęgnacyjny	1 816	1 903	1 977
świadczenie pielęgnacyjne	223	272	303
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	83	70	55
świadczenie rodzicielskie	296	304	241
dodatek dla opiekuna	37	31	24
razem	8 150	8 589	7 857

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. W latach 2017-2019 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy ulegała wahaniom. Rosła natomiast liczba przyznanych świadczeń w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, który przysługuje – niezależnie od dochodu rodziny – niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności (lub umiarkowanym, jeśli niepełnosprawność powstała przed 21. rokiem życia) oraz osobom powyżej 75. roku życia, o ile nie otrzymują dodatku pielęgnacyjnego..

Ważną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy przez Ośrodek Pomocy Społecznej były świadczenia alimentacyjne. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 17. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	29	19	18
liczba przyznanych świadczeń	270	175	182
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	122 700	76 600	82 400

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2017-2019 Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał mieszkańcom gminy, systematycznie malała, malała także liczba przyznanych świadczeń w trakcie rozpatrywanego okresu (z 270 w roku 2017 do 182 w 2019 r.).

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również świadczenia wychowawcze. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubomi realizował **Program Rodzina 500+**. W ramach Programu Rodzina 500+ wypłacono w 2019 r. rodzinom z gminy świadczenia na łączną kwotę **6 201 235,73** zł. W grudniu 2019 r. ustalone prawo do świadczenia miały 833 rodziny. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2019 r.

zakres danych	2019
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w sumie)	12 4481
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia w grudniu 2019	833
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie)	6 201 235,73

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Do 30 czerwca 2019 r. świadczenie przysługiwało matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Wysokość świadczenia wynosiła 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko. Świadczenie wychowawcze przysługiwało na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800 zł. Jeżeli członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługiwało, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 1 200 zł. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie w tej wysokości przysługuje także na pierwsze dziecko w rodzinie bez względu na osiągnięte dochody.

W 2019 r. OPS wypłacał świadczenie „**Dobry Start**”, które trafiło do 670 rodzin i objęło łącznie 943 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 282 600 zł. Świadczenie to, w wysokości 300 zł, przysługuje raz w roku na rozpoczynające rok szkolny dzieci do ukończenia: 20. roku życia oraz 24. roku życia – w przypadku dzieci legitymujących się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 2019 r. wsparcie z programu „Dobry Start” w związku z rozpoczęciem roku szkolnego przysługuje także na uczniów szkół policealnych i szkół dla dorosłych, jednocześnie należy pamiętać, że program „Dobry Start” nie obejmuje dzieci realizujących roczne przygotowanie przedszkolne ani w przedszkolu ani w tzw. „zerówce” prowadzonej w szkole. Program „Dobry Start” nie obejmuje także studentów.

W ramach programu „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**” z pomocy skorzystało 90 dzieci i 130 osób dorosłych w 2017 r. oraz 85 dzieci i 131 osób dorosłych w 2018 r., natomiast w ramach programu „**Posilek w szkole i w domu**”, który zastąpił poprzednio realizowany program, pomoc otrzymało 94 dzieci i 83 osoby dorosłe w 2019 r.

OPS w Lubomi przyznawał także stypendia szkolne, w 2019 r. pomoc materialną o charakterze socjalnym otrzymało 27 uczniów z terenu gminy na kwotę 23 849,60 zł, z czego 19 079,36 zł to środki z budżetu państwa, a 4 770,24 zł to środki własne gminy.

OPS – w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa – udzielał pomocy rzeczowej w formie produktów spożywczych pozyskiwanych ze **Śląskiego Banku Żywności w Chorzowie** osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej. W Podprogramie IX 2018/VI 2019 r. z POPŻ skorzystało 270 osób w 99 rodzinach. Rozdysponowano 13 297,50 ton żywności. Każda osoba otrzymała 49,25 kg żywności w 5 transzach po 9,85 kg żywności jednorazowo. Produkty dla OPS, jak i dla klientów, przekazywane były nieodpłatnie, OPS pokrywał jedyne koszty transportu.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Karty Dużej Rodziny w gminie Lubomia zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 19. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba wydanych kart	73	125	211
liczba rodzin objętych wsparciem	15	brak danych	72
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	46	brak danych	brak danych

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

Z dniem 10 maja 2016 r. weszła w życie uchwała Rady Gminy Lubomia wprowadzająca „**Lubomską Kartę Rodziny 3+**” dla rodzin wielodzietnych. Zgodnie z tą uchwałą „Katalog ulg” zawiera zniżki w opłatach za: gospodarowanie odpadami komunalnymi w wys. 100% na trzecie i kolejne dziecko w rodzinie; opłatach za korzystanie z hal sportowych, kortów tenisowych, siłowni przy tych halach w Syryni i Lubomi w wysokości 50% dla wszystkich członków rodziny; w opłatach za imprezy lub zajęcia organizowane przez GOKSiR w Lubomi oraz jednostki mu podległe, finansowane lub

współfinansowane z budżetu tej jednostki w wysokości 50% ceny należnej opłaty dla każdego dziecka. Oprócz zniżek do dóbr i usług na terenie gminy, Karta daje także uprawnienia do zniżek w opłatach za korzystanie z Aquaparku „H2O Ostróg” w Raciborzu oraz z Aquaparku „Nautica” w Gorzycach w wysokości 50% dla wszystkich członków rodziny.

W 2019 r. „Lubomską Kartę Rodziny 3+” posiadały 124 rodziny wielodzietne, a na realizację programu wydatkowano 26 929,50 zł. Ogółem wydano 593 sztuki „LKR 3+”, w tym w 2019 r. nowe „LKR 3+” wydano 9 rodzinom (liczba osób/kart w tych rodzinach wynosiła 46).

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie świadczy **Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Środki z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2019 były mniejsze niż w roku 2017. Z roku na rok zwiększały się natomiast wydatki na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. W analizowanym okresie nie przeznaczano odrębnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Lubomia w latach 2017-2019.

Tabela 20. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i w gminie w latach 2017-2019

rodzaj	wartość w zł		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	161 212,05	140 573,03	144 599,45

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubomi.

Tabela 21. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019

przeznaczenie	wielkość wydatków (w zł)		
	2017	2018	2019
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	113 021,26	129 026,82	158 740,11
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	9 995,11	7 588,49	8 495,37
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
razem	123 016,37	136 615,31	167 235,48

Dane Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubomi.

W ramach podejmowanych działań GKPiRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2017-2019 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące wyniosła odpowiednio: 4, 7 i 7. Komisja występowała także z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego, w 2017 r. złożono 2 takie wnioski, w 2019 r. – 3, zaś

w 2018 r. takich wniosków nie składano. Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKPiRPA nie kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem ani nie złożyła do prokuratury zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 22. Działalność GKPiRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, z którymi GKPiRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	4	7	7
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKPiRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	0	3
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKPiRPA	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubomi.

Istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie pełni **Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie**. Celem jego działania jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy.

W 2019 r. przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli wśród rodzin z gminy Lubomia 11 procedur „Niebieskich Kart” (w tym osiem sporządzonych przez Policję i trzy przez pracowników OPS i ochrony zdrowia). W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – „Niebieskie Karty” zamknięto w 15 rodzinach. Szczegółowe dane na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	20	18	19
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	19	28	22
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	16	31	11
^{w tym} sporządzone przez Policję	14	23	8
^{w tym} sporządzonych przez pracowników socjalnych	2	8	3
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	9	12	15
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	3	6	7
liczba spraw sądowych	1	4	1
^{w tym} zakończonych wyrokiem	0	3	1
^{w tym} skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	1	0	0
^{w tym} zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	0	1	0
^{w tym} umorzonych	3	2	1

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Lubomi.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 6 rodzinom (16 osób w rodzinach) w 2017 r., 8 rodzinom (17 osób w rodzinach) w 2018 r. i 7 rodzinom (14 osób w rodzinach) w 2019 r. Pomoc z powodu narkomanii była niewielka i dotyczyła 1 osoby w 2017 r. i 1 osoby w 2019 r. W analizowanym okresie wsparcie ze względu na przemoc w rodzinie przyznawano 2 rodzinom (10 osób w rodzinach) w 2017 r., 6 rodzinom (25 osób w rodzinach) w 2018 r. i 3 rodzinom (12 osób w rodzinach) w 2019 r.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi wynika, że w latach 2017-2019 niepełnosprawność była czwartym, pod względem liczby rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez OPS w latach 2017-2019.

Tabela 24. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017 -2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	45	51	53
liczba osób łącznie w rodzinach	79	92	101

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

W uzupełnieniu należy dodać, że w 2019 r. OPS przyznał 216 świadczeń w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Poniższa tabela przedstawia wykaz zasobów instytucjonalnych wspierających rodziny i dzieci z gminy działających na jej terenie.

Tabela 25. Zasoby instytucjonalne wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy w Lubomi	ul. Szkolna 1, 44-360 Lubomia
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubomi	ul. Korfantego 71, 44-360 Lubomia
3.	Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Szkolna 1, 44-360 Lubomia
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	ul. Korfantego 71, 44-360 Lubomia
5.	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Lubomi	ul. Mickiewicza 4, 44-360 Lubomia
6.	Gminna Biblioteka Publiczna	ul. Mickiewicza 4, 44-360 Lubomia
7.	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej nr 1 w Syryni	ul. 3-go Maja 65, 44-361 Syrynia
8.	Przedszkole im. Elżbiety Sojki Lubomi	ul. Szkolna 5, 44-360 Lubomia
9.	Przedszkole im. Janusza Korczaka w Syryni	ul. Krzyżowa 2a, 44-361 Syrynia
10.	Szkoła Podstawowa im. Brunona Strzałki w Lubomi	ul. Szkolna 2, 44-360 Lubomia
11.	Szkoła Podstawowa im. Romana Dworczaaka i dr Anny Wróbel w Syryni	ul. Powstańców Śląskich 26, 44-361 Syrynia

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Należy dodać, że w skład GOKSiR-u wchodzi domy kultury w Lubomi, Syryni, Nieboczowach, Bukowie i Grabówce oraz obiekt sportowy wraz z boiskiem w Nieboczowach. Wszystkie Domy Kultury na terenie gminy pełnią też rolę świetlic opiekuńczo-wychowawczych (5 świetlic), zaś przy Szkołach Podstawowych w Syryni i Lubomi funkcjonują dwie świetlice szkolne.

Poniższe tabele przedstawiają informacje na temat placówek wychowania przedszkolnego, oświatowych, kultury i obiektów sportowo-rekreacyjnych funkcjonujących na terenie gminy w 2019 r.

Tabela 26. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2019/2020)

typ placówki	liczba	liczba dzieci	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	3	301	28
w tym przedszkola	Lubomia, Syrynia, Nieboczowy	Lubomia – 144, Syrynia – 100, Nieboczowy – 57	Lubomia – 18*, Syrynia – 11*, Nieboczowy – 7*

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

* – w liczbie nauczycieli wykazano oprócz wychowawców także: dyrektora, nauczyciela wspomagającego (w Syryni), rehabilitanta ruchowego (w Syryni), katechetów, logopedów, nauczycieli języka angielskiego (we wszystkich przedszkolach). W Lubomi nauczyciele pełnią często łącznie 2 funkcje, np. logopedy i wychowawcy, stąd mniejsza liczba nauczycieli. Poza wychowawcami pozostali nauczyciele zatrudniani są tylko na parę godzin w tygodniu.

Tabela 27. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2019/2020)

typ placówki	liczba	liczba uczniów	liczba nauczycieli
szkoła podstawowa	2	Lubomia – 324, Syrynia – 305	Lubomia – 34, Syrynia – 34

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Tabela 28. Placówki kultury w gminie w 2019 r.

typ placówki	liczba	dane adresowe
ośrodki kultury	5	1. Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Lubomi, ul. Mickiewicza 4, 44-360 Lubomia 2. Wiejski Dom Kultury w Syryni, ul. 3-go Maja 65, 44-361 Syrynia 3. Wiejski Dom Kultury w Grabówce, ul. Bordinowska 2b 4. Wiejski Dom Kultury w Bukowie, ul. Główna 4 5. Wiejski Dom Kultury im. Bohaterskich Nieboczowików, ul. Wiejska 25, 44-360 Nieboczowy
biblioteki i filie	2	1. Gminna Biblioteka Publiczna ul. Mickiewicza 4, 44-360 Lubomia 2. Filia nr 1 w Syryni, ul. 3-go Maja 65, 44-361 Syrynia,
świetlice	7	1. Domy Kultury pełnią też rolę świetlic opiekuńczo-wychowawczych (5 świetlic) + 2. Świetlica szkolna przy Szkole Podstawowej w Syryni 3. Świetlica szkolna przy Szkole Podstawowej w Lubomi
muzea	1	Szkolne Regionalne Muzeum przy Szkole Podstawowej w Syryni, ul. Powstańców Śląskich 26, 44-361 Syrynia

Tabela 29. Obiekty sportowo-rekreacyjne i kluby sportowe w gminie w 2019 r.

rodzaj podmiotu	liczba	dane adresowe
obiekty rekreacyjno-sportowe	13	<p>Dwie hale sportowe, na terenie których znajdują się: siłownia, mała sala gimnastyczna, duża sala gimnastyczna, boisko pokryte gumową nawierzchnią, tj.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hala widowiskowo-sportowa przy SP im. Brunona Strzałki w Lubomi, ul. Szkolna 2, 44-360 Lubomia 2. Hala widowiskowo-sportowa przy SP w Syryni, ul. Powstańców Śl. 62, 44-361 Syrynia <p>Sześć boisk sportowych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2 boiska – LKS „Silesia” w Lubomi, ul. Jana Nepomucena 20, 44-360 Lubomia, (boisko górne i boisko dolne) 2. 1 boisko – Klub Sportowy Naprzód 32 Syrynia, ul. Bukowska 82, 44-361 Syrynia 3. 1 boisko – boisko treningowe przy ul. Młyńskiej w Syryni (Szpluchów) 4. Stadion im. Czesława Burka, ul. Kochanowskiego 25, 44-361 Nieboczowy 5. 1 boisko – LKS Wypoczynek Buków, ul. Krzyżanowicka 1a, 44-360 Buków <p>Cztery siłownie plenerowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1 w Lubomi, ul. Parkowa 2. 1 w Syryni, ul. 3-go Maja 3. 2 w Nieboczowach, ul. Wiejska 25 <p>Nieboczowskie SPA – trzy sauny, grota solna, pokój wypoczynku i siłownia, ul. Kochanowskiego 25, 44-361 Nieboczowy</p>
kluby sportowe	6	<ol style="list-style-type: none"> 1. LKS „Silesia” Lubomia, ul. Nepomucena 20, 44-360 Lubomia 2. LKS „Odra” Nieboczowy, ul. Jana Kochanowskiego 25, 44-360 Nieboczowy, 3. LKS „Wypoczynek” Buków, ul. Krzyżanowicka 1a, 44-360 Lubomia 4. Młodzieżowy Klub Sportowy Gmina Lubomia, ul. Jana Kochanowskiego 25, 44-360 Nieboczowy 5. LKS „Naprzód 32” Syrynia, ul. Bukowska 82, 44-361 Syrynia 6. Stowarzyszenie Klub Sportowy Dystans Lubomia, ul. A. Mickiewicza 4, 44-360 Lubomia

Dane Urzędu Gminy w Lubomi.

Wsparcie dla rodzin i dzieci z gminy świadczą także placówki ochrony zdrowia: Przychodnia NOVUM-MED s.c. Poradnia lekarza rodzinnego NZOZ ul. Parkowa 2, 44-360 Lubomia; Przychodnia NZOZ „Remedium” ul. Krzyżowa 9, 44-361 Syrynia; Przychodnia Mat-Med, ul. Pogrzebieńska 1, 44-360 Lubomia.

Warto dodać, że na terenie gminy Lubomia działają dwa Koła Emerytów i Rencistów (w Lubomi i Syryni) oraz pięć Kół Gospodyń Wiejskich (w Lubomi, Syryni, Grabówce, Nieboczowach i w Bukowie) oferujące seniorom zajęcia, których celem jest m.in. rozwijanie sprawności intelektualnej i fizycznej, aktywizacja społeczna oraz upowszechnianie kultury i sportu. W ich ramach w analizowanym okresie odbywały się wyjazdy, wycieczki, spotkania okolicznościowe, spotkania wigilijne. Także w ramach projektów unijnych w latach 2017-2018 seniorzy korzystali z wyjazdów, wycieczek i spotkań edukacyjnych. Realizowano też

projekt dotyczący rozwoju aktywności technologiczno-informacyjnej pod nazwą „Akademia Senioralna-AS kompetencji cyfrowych”. Ponadto poza gminą seniorzy mogą korzystać z oferty Dziennego Domu Pomocy w Gorzycach. Duże znaczenie dla mieszkańców gminy ma także działalność Zarządu Gminnego Związku OSP RP w Lubomi.

Również parafie Kościoła rzymskokatolickiego działające na terenie gminy wspomagają rodziny i dzieci: działająca przy Parafii pw. św. Marii Magdaleny w Lubomi przy ul. Pogrzebieńskiej 2 charytatywna grupa wsparcia (pomoc rzeczowa, finansowa, paczki świąteczne, odwiedziny) obejmująca pomocą 210 osób, działająca przy Parafii pw. św. Antoniego z Padwy w Syryni przy ul. Powstańców Śląskich 46 charytatywna grupa wsparcia (pomoc rzeczowa, finansowa, paczki świąteczne, odwiedziny) obejmująca pomocą 180 osób. Przy parafii pw. św. Józefa Robotnika w Niebozowach przy ul. Wiejskiej 23 działa zespół charytatywny, a z kolei parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Bukowie przy ul. Głównej 24 organizuje m.in. spotkania opłatkowe.

Parafie rzymskokatolickie w gminie Lubomia należą do archidiecezji katowickiej. Parafie w Lubomi, Syryni i Bukowie wchodzą w skład dekanatu pogrzebieńskiego, a parafia w Niebozowie należy do dekanatu pszowskiego. W Kurii Metropolitalnej Archidiecezji Katowickiej (ul. Jordana 39, 40-043 Katowice, tel.32 251 21 60) działa Wydział Duszpasterstwa Rodzin, którego dyrektorem jest ks. dr Zdzisław Brzezinka, a archidiecezjalnym doradcą życia rodzinnego jest dr Ewa Porada (skr. poczt. 206, 40-950 Katowice, tel: 32-201-75-65, tel. kom.: 519-546-196, e-mail: d_rodzin@archidiecezjakatowicka.pl, strona internetowa: rodzina.archidiecezjakatowicka.pl. Radę Wydziału tworzą członkowie: Katarzyna i Łukasz Franica, Elżbieta i Ireneusz Kranz, ks. dr Krzysztof Matuszewski – kierownik Archidiecezjalnej Poradni Specjalistycznej, ks. Bogumił Mazurczyk – diecezjalny duszpasterz związków niesakramentalnych, ks. Kazimierz Musioł – diecezjalny duszpasterz małżeństw starających się o potomstwo, dr Ewa Porada – archidiecezjalny doradca życia rodzinnego, ks. Henryk Skorupa – diecezjalny duszpasterz wspólnoty trudnych małżeństw „Sychar”, Urszula i Jerzy Smok, Małgorzata i Piotr Świątkiewicz, Aleksandra i Marek Walkowicz.

W Kurii działa Archidiecezjalna Poradnia Specjalistyczna „Przystań” (ul. M. Skłodowskiej-Curie 30/4, 40-058 Katowice, www.przystan.katowice.pl), w której przyjmują psychologowie, psychoterapeuci i interwent kryzysowy. Obszary pomocy psychologicznej świadczonej przez Poradnię, to poradnictwo psychologiczne, psychoterapia indywidualna dorosłych i młodzieży, psychoterapia rodzin, par, indywidualna, interwencja kryzysowa, psychoedukacja, działalność szkoleniowa. Poradnia działa od poniedziałku do piątku od 14.00 do 19.00, a na wizytę należy się wcześniej umówić telefonicznie lub mailowo: tel. kom. 519-546-197, e-mail: kontakt@przystan.katowice.pl.

2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY

Ważną instytucją wsparcia dla mieszkańców gminy Lubomia jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim**. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 30. Działalność PCPR- w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	5	5	5
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	5	5	11
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	1	1
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	2	3	3
liczba usamodzielnionych dzieci z gminy	0	0	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim.

W analizowanym okresie do adopcji nie zgłoszono ani jednego dziecko z terenu gminy, ani jednego dziecka nie adoptowano, a w rodzinach zastępczych umieszczono po 5 dzieci w latach 2017-2019 r. W rozpatrywanym okresie w rodzinach zastępczych przebywało odpowiednio: 5, 5 i 11 dzieci. W 2017 r. 2 rodziny zastępcze obejmowały opieką dzieci z terenu gminy, w następnych dwóch latach 3 rodziny. W analizowanym okresie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych tylko w roku 2017 przebywało jedno dziecko. W 2019 r. usamodzielniono jednego wychowanka.

Mieszkańcy gminy Lubomia korzystali także ze wsparcia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wodzisławiu Śląskim. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy Lubomia.

Tabela 31. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	8	17	14
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	66	88	88
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	25	48	33

w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	34	34	48
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	7	6	7

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wodzisławiu Śląskim.

Orzeczenie o niepełnosprawności wydaje się niepełnosprawnemu dziecku, które nie ukończyło 16. roku życia. Zgodnie z art. 4a ust 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoby, które nie ukończyły 16. roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Lubomia mogą także korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową.

Pomoc dzieciom i młodzieży z terenu gminy oraz ich rodzicom świadczy **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wodzisławiu Śląskim**. W roku szkolnym 2018/2019 w Poradni wydano 8 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność, niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym; 4 opinie o potrzebie wczesnego wspomagania dzieci od 0-7. roku życia; 40 opinii w sprawie objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną z uwagi na: zaburzenia zachowania lub emocji, szczególne uzdolnienia, specyficzne trudności w uczeniu się, zaburzenia sprawności językowej, chorobę przewlekłą, sytuacje kryzysowe lub traumatyczne, niepowodzenia edukacyjne, zaniedbania środowiskowe związane z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny. Poniższa tabela zawiera wykaz podmiotów spoza gminy, świadczących wsparcie mieszkańcom gminy Lubomia.

Tabela 32. Podmioty wspierające w 2019 r. mieszkańców gminy Lubomia usytuowane poza gminą

lp.	nazwa jednostki	adres jednostki	pole współpracy z OPS Lubomia	liczba osób objętych wsparciem
1.	Caritas Archidiecezji Katowickiej, Oddział w Gorzycach	Katowice ul. Różyckiego 14d	usługi opiekuńcze, przygotowanie i dowóz posiłków do domu osób starszych, niepełnosprawnych	17
2.	Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Perła”	Wodzisław Śląski ul. Bogumińska 15	osoby z zaburzeniami psychicznymi	6
3.	Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	Wodzisław Śląski ul. Wałowa 30	pobyty osób dotkniętych przemocą w rodzinie,	20

			warsztaty edukacyjno-korekcyjne dla sprawców przemocy w rodzinie	
4.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Wodzisław Śląski ul. Wałowa 30	porady prawne i psychologiczne, rodziny zastępcze,	65
5.	PFRON	Wodzisław Śl. ul. Wałowa 30	dofinansowanie do sprzętu ortopedycznego, likwidacji barier architektonicznych	17
6.	Powiatowy Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności	Wodzisław Śl. ul. Wałowa 30	orzecznictwo/ustalanie stopnia niepełnosprawności	80
7.	Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez SS. Maryi Niepokalanej	Racibórz, pl. Jagielly 3	pobyt + częściowe lub całkowite opłacanie pobytu: osoby niepełnosprawne, z zaburzeniami psychicznymi, starsze, samotne – całodobowa opieka	5
8.	Dom Pomocy Społecznej im. Papieża Jana Pawła II	Gorzyce, ul. Bogumińska 22		2
9.	Dom Pomocy Społecznej im. ks. St. Kard. Wyszyńskiego	Mielec, ul. ks. Kardynała Wyszyńskiego 16		1
10.	Dom Pomocy Społecznej	Żywiec, ul. Śliżowy Potok 8		1
11.	DPS Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim	Wodzisław Śl., ul. Wolności 35		1
12.	Dom Pomocy Społecznej "Złota Jesień" w Raciborzu	Racibórz , ul. Grzonki 1		3
13.	Dom Pomocy Społecznej	Szymiszów, Strzelecka 2		1
14.	Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn	Wodzisław Śląski, ul. Marklowicka 17	osoby bezdomne: opłacanie pobytu + doraźna pomoc finansowa	6
15.	Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn	Rydułtowy, ul. Bohaterów Warszawy 126	osoby bezdomne: opłacanie pobytu + doraźna pomoc finansowa	2
16.	Schronisko dla bezdomnych im. Jana Pawła II w Rybniku	Rybnik, ul. 3 Maja 48 b	osoby bezdomne: opłacanie pobytu + doraźna pomoc finansowa	1
17.	Towarzystwo Pomocy im. Świętego Brata Alberta koło wodzisławskie	Wodzisław Śl., ul. Rieczna 24	osoby bezdomne: opłacanie pobytu + doraźna pomoc finansowa	2
18.	Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape”	Marianka Rędzińska, ul. Srebrna 25	osoby bezdomne: opłacanie pobytu + doraźna pomoc finansowa	1
19.	Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy	Jastrzębie Zdrój, ul. Krasickiego 21	pobyt: osoby niepełnosprawne, wymagające całodobowej opieki	2
20.	Zakład Opiekuńczo Leczniczy	Jastrzębie Zdrój, ul. Krasickiego 21	pobyt: osoby niepełnosprawne, wymagające całodobowej opieki	2
21.	Zakład Opiekuńczo	Rybnik, ul.	pobyt: osoby	1

	Leczniczy	Energetyków 46	niepełnosprawne, wymagające całodobowej opieki	
22.	Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy	Wodzisław Śląski ul. Armii Ludowej 1	pobyt: osoby niepełnosprawne, gł. samotne – całodobowa opieka	2
23.	Hospicjum w Gliwicach i Żorach		pobyt – osoby samotne w zaawansowanym stadium nowotworu	2
24.	Powiatowy Urząd Pracy	Wodzisław Śl., ul. Michalskiego 12	osoby bezrobotne	97
25.	Wodzisławskie Centrum Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży	Wodzisław Śląski, ul. Kard. Wyszyńskiego	osoby niepełnosprawne, dzieci wymagające rehabilitacji	35
26.	Ośrodek Wsparcia Św. Hiacyna i Franciszek w Połomi	Połomia, ul. Centralna 48	osoby niepełnosprawne - dzienny pobyt z wyżywieniem + dojazdem z miejsca zam., terapia zajęciowa	2
27.	Warsztaty Terapii Zajęciowej	Gorzyce, ul. Zamkowa 8	zajęcia praktyczne: plastyczne, kucharskie inne – skierowane dla osób niepełnosprawnych	15
28.	Warsztaty Terapii Zajęciowej	Wodzisław Śl., ul. Wałowa 30	zajęcia praktyczne: plastyczne, kucharskie inne – zajęcia skierowane dla osób niepełnosprawnych	10
29.	AL-MED. Centrum zdrowia psychicznego i terapii uzależnień	Wodzisław Śl., ul. Radlińska 16	leczenie odwykowe, konsultacje psychologiczne	40
30.	Wojewódzki Ośrodek Leczenia Odwykowego	Gorzyce, ul. Zamkowa 8	leczenie odwykowe	25
31.	Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu	Branice, ul. Szpitalna 18	leczenie odwykowe	3
32.	Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna	Wodzisław Śl., ul. L. Mendego 3	wydawanie opinii dla dzieci mających trudności w nauce, wsparcie pedagogiczno-psychologiczne	55
33.	Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczo-Rewalidacyjnych w Wodzisławiu Śl.	Wodzisław Śl., ul. M. Kopernika 71	nauka w szkole +opłacanie dożywiania uczęszczającym do placówki uczniom z gminy Lubomia	1
34.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Niestyszących i Słabosłyszących Racibórz	Racibórz, ul. Karola Miarki 4,	nauka w szkole +opłacanie dożywiania uczęszczającym do placówki uczniom z gminy Lubomia	3
35.	Zespół Szkół Specjalnych Szkoła Podstawowa	Racibórz, ul. Królewska 19	nauka w szkole +opłacanie dożywiania uczęszczającym do placówki uczniom z gminy Lubomia	3
36.	Szkoła podstawowa nr 15 z oddziałami sportowymi	Racibórz, ul. Słowackiego 48	nauka w szkole +opłacanie dożywiania uczęszczającym do placówki uczniom z gminy Lubomia	6
37.	Gimnazjum nr 5	Racibórz,	nauka w szkole +opłacanie	2

		ul. Opawska 81	dożywiania uczęszczającym do placówki uczniom z gminy Lubomia	
38.	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Pszowie	Pszów , ul. Karola Miarki 16	nauka w szkole +opłacanie dożywiania uczęszczającym do placówki uczniom z gminy Lubomia	1
39.	Kuratorium Oświaty	Katowice, ul. Powstańców 41 a	darmowe miejsca na wyjazdy na kolonie dla dzieci z uboższych rodzin	3
40.	Komisariaty Policji w Gorzycach, Raciborzu i w Wodzisławiu Śl.		gł. osoby dotknięte przemocą w rodzinie, uzależnione – na bieżąco	45
41.	Zakład Karny w Raciborzu	Racibórz, ul. Josepha von Eichendorffa 14	informacje nt. czasu osadzenia skazanych, potrzeb po wyjściu z z-du	10
42.	Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śl.	Wodzisław Śl., ul. 26 Marca 44	pisma o wgląd w rodzinę – kuratora, asystent r. oraz pr. socj., jako świadkowie na rozprawach	80
43.	Kuratorzy Sądu Rejonowego	Wodzisław Śl. wydział karny + ds. nieletnich	członkowie Zespołu Interd. ds. przemocy + współpraca asystenta rodziny, pracowników socjalnych	42
44.	Prokuratura Rejonowa w Wodzisławiu Śl.	Wodzisław Śląski, ul. Ks. Płk. Wilhelma Kubsza 28B,	członkowie Zespołu Interd. ds. przemocy + zgłaszanie sprawców przemocy ,innych przestępstw	47
45.	Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem	Wodzisław Śl., oś. 1 Maja 23b	konsultacje, wsparcie rehabilitacyjne, psychologiczne dzieci	1
46.	Szpital Rejonowe w Raciborzu, Rybniku, Wodzisławiu Śl.		uczestniczenie w kierowaniu potrzebujących mieszkańców, współpraca dot. zabezpieczenia po wyjściu ze szpitala, ubezpieczanie zdrowotne	32
47.	Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień w Gliwicach	Gliwice, ul. Św. Huberta 60	leczenie stacjonarne osób uzależnionych od środków psychoaktywnych	2
48.	Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Rybniku	Rybnik, ul. Gliwicka 33	leczenie odwykowe + psychiatryczne	6

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubomi.

2.4. BADANIA ANKIETOWE

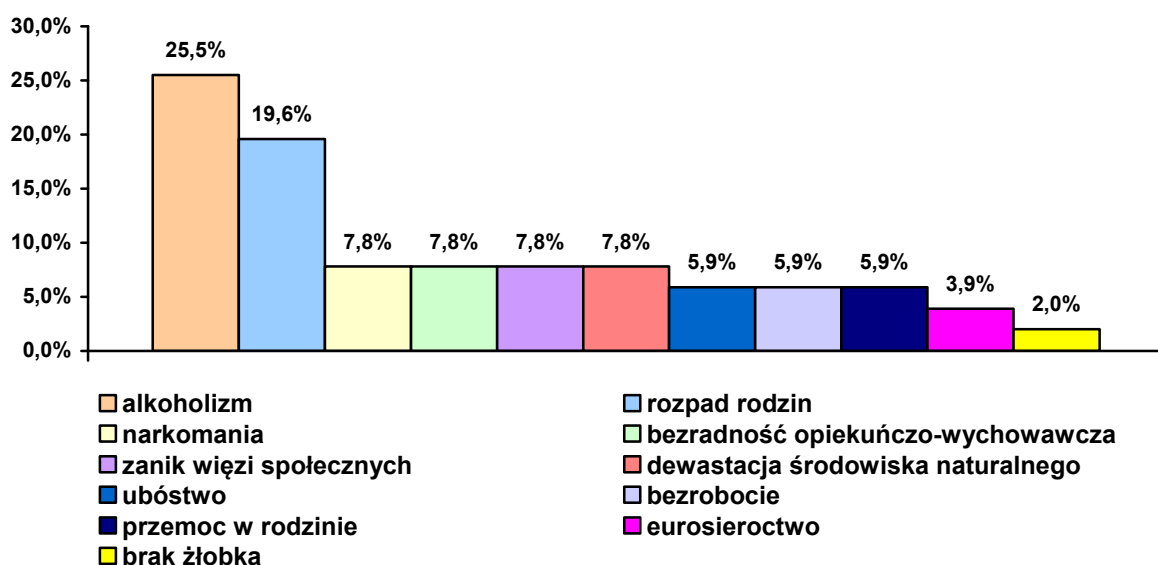
Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została pogłębiona z pomocą badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i w placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Do analizy przedłożono w sumie 23 wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali alkoholizm i rozpad rodzin. W dalszej kolejności wymieniali narkomanię, bezradność opiekuńczo-wychowawczą, zanik więzi społecznych, dewastację środowiska naturalnego oraz ubóstwo, bezrobocie, i przemoc w rodzinie, a także eurosieroctwo i brak żłobka. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

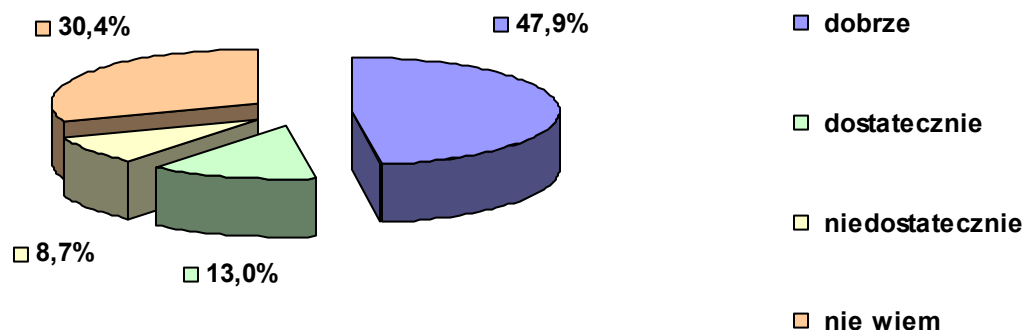
Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnym pytaniu poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 2. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

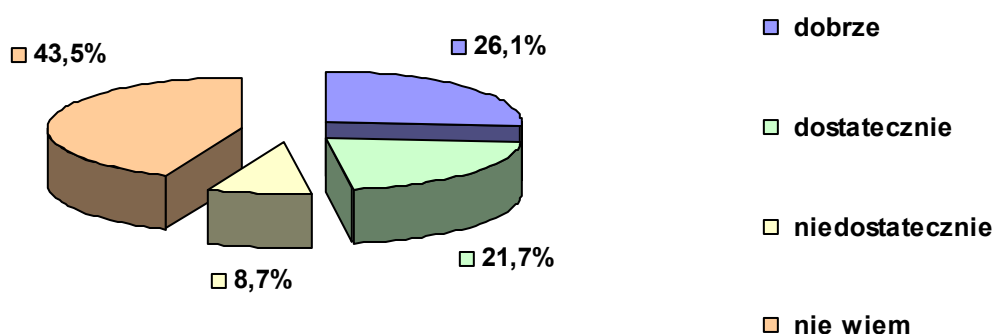
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych pozytywnie oceniła realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Zdaniem 47,9% badanych są one dobre, a kolejne 13%

respondentów przyznało, że są dostateczne. Jednocześnie 8,7% uczestników badania stwierdziło, że są one niedostateczne. Wysoki odsetek (30,4%) pytanym nie przedstawił opinii w tej sprawie.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

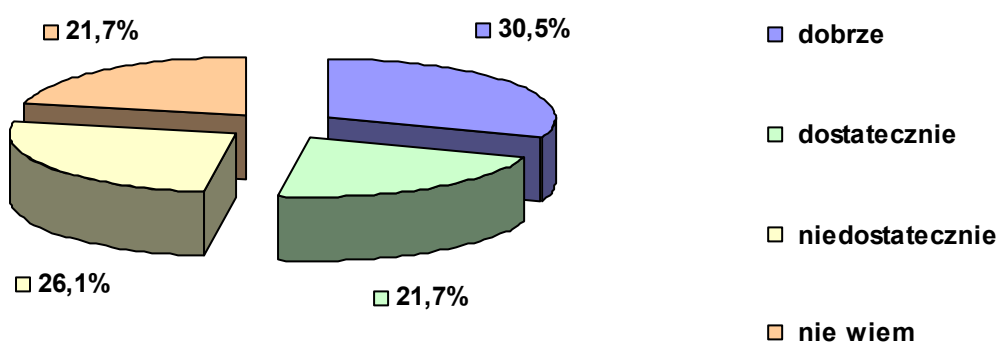

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu zostały uznane za dobre przez 26,1% badanych, a kolejne 21,7% ankietowanych przyznało, że są one dostateczne. Jednocześnie 8,7% respondentów oceniło je negatywnie. Wysoki odsetek (43,5%) pytanym nie potrafił tych działań ocenić.

Respondentów poproszono również o ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ujęto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

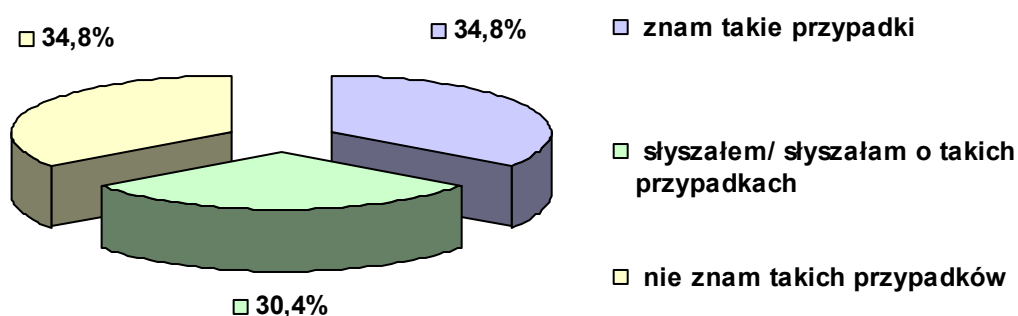

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Ponad 52% badanych pozytywnie oceniło działania przeciwdziałające uzależnieniom. Jednocześnie 26,1% ankietowanych wyraziło przeciwną opinię. Prawie 22% respondentów miało trudności z odniesieniem się do tej kwestii.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem aż 65,2% respondentów twierdzi, iż zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie lub o nich słyszało. Takich przypadków nie zna 34,8% ankietowanych. Oceniając ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, respondenci najczęściej wskazywali na odpowiedź „nie wiem”, co świadczy o dużym (dotyczącym prawie 70% ankietowanych) braku świadomości badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem. Według 30,4% ankietowanych takie ryzyko istnieje. Nikt z uczestników badania nie potwierdził, że takie ryzyko nie istnieje.

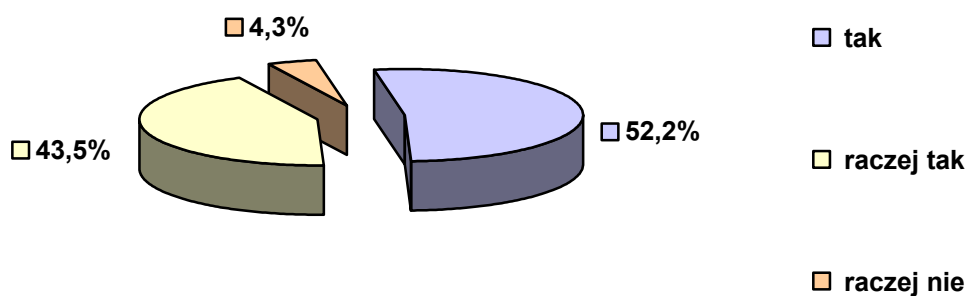
Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły także poznać opinie mieszkańców na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie. Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili ofertę edukacyjną szkół w gminie. Według 73,9% ankietowanych jest ona dobra lub dostateczna. Jednocześnie zdaniem 8,7% badanych jest ona niedostateczna. Wysoki odsetek (17,4%) respondentów nie przedstawił opinii w tej sprawie

Jeśli chodzi o ofertę opieki przedszkolnej w gminie, to większość (60,9%) respondentów stwierdziła, że zaspokaja ona potrzeby w tym zakresie. Przeciwnego zdania było prawie 9% badanych, a 30,4% ankietowanych nie wyraziło opinii w tej sprawie. Brak żłobka jest problemem dla 47,9% respondentów. Odmienną opinię wyraziło 13% badanych. Wysoki odsetek (39,1%) ankietowanych nie potrafił jednak wypowiedzieć się w tej kwestii.

Zdecydowana większość (73,9%) respondentów oceniła ofertę kulturalną w gminie pozytywnie. Przeciwnego zdania było 26,1% uczestników badania. Bardzo pozytywnie oceniono również działania na rzecz tworzenia i rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. 95,7% ankietowanych uznało ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji za dobrą lub dostateczną, tylko 4,3% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna.

Zdaniem 39,2% ankietowanych oferta w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców w gminie jest dobra, a kolejne 34,8% badanych przyznało, że jest dostateczna. Jednak według 21,7% respondentów jest ona niedostateczna. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 4,3% mieszkańców biorących udział w badaniu. Z uzyskanych wypowiedzi mieszkańców wynika również, że zdecydowana większość (95,7%) badanych w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Przeciwną opinię wyraziło 4,3% respondentów. Rozkład uzyskanych odpowiedzi w kwestii poczucia bezpieczeństwa ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano dalszy rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych i sportowych (wytyczanie ścieżek rowerowych, budowa basenu krytego i kręgielni). Wśród niezbędnych do realizacji działań wskazano również zwiększenie nakładów na inwestycje w infrastrukturę gminną (np. rozbudowa oświetlenia ulic w sołectwach, przebudowa centrum Lubomi, modernizacja miejsc publicznych), budowę żłobka, utworzenie świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży oraz placówek przeznaczonych dla seniorów i osób niepełnosprawnych. Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli też podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, zwiększenie inwestycji proekologicznych oraz zintensyfikowanie wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców.

2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Analizie sytuacji dziecka i rodziny w gminie posłużyło również badanie ankietowe przeprowadzone w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Pomogło ono

zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów m.in. pod kątem występowania negatywnych zachowań i zjawisk o charakterze patologicznym, nadto pozwoliło uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkole działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy sytuacji dziecka i rodziny w gminie przedłożono 2 ankiety przekazane z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. Brunona Strzałki w Lubomi (liczba uczniów: 323, liczba nauczycieli: 34),
- Szkoła Podstawowa im. Romana Dworcza i dr Anny Wróbel w Syryni (liczba uczniów: 304, liczba nauczycieli: 34).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiety wynika, iż obie placówki zatrudniają pedagoga i logopedę oraz zapewniają opiekę pielęgniarską, 1 szkoła zatrudnia doradcę zawodowego, natomiast żadna ze szkół nie zatrudnia psychologa. Uczniowie obu placówek mają dostęp do sali gimnastycznej i boiska sportowego, tylko jedna z ze szkół ma zapewniony dostęp do Internetu. Placówki z terenu gminy prowadzą dożywianie uczniów; bezpłatne posiłki spożywało w sumie 42 dzieci. W jednej ze szkół utworzono klasy integracyjne. Jedna placówka organizuje nauczanie indywidualne (w drugiej nie ma takiej potrzeby), a obie zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Szkoły oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, psychoterapeutyczne, rewalidacyjne oraz warsztaty z psychologiem.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Obie placówki oświatowe z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich: rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów; koła przedmiotowe, lingwistyczne, muzealne, sportowe (SKS, badminton), artystyczne (muzyczne, plastyczne), a także pierwsza pomoc, schola dziecięca i zespół liturgiczny.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Przedstawiciele szkół zapytano o patologiczne zjawiska i negatywne zachowania obserwowane w społeczności uczniowskiej oraz o stwierdzone dysfunkcje i patologie w otoczeniu domowym uczniów. Uczestnicy badania stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje w tej kwestii zawierają poniższe tabele.

Tabela 33. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	1	1
sięganie po alkohol	–	–	2
sięganie po narkotyki	–	–	2
niszczenie mienia szkolnego	2	4	–
kradzieże na terenie szkoły	1	1	1
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	2	1
udział w grupach negatywnych	–	–	2
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	12	–
autoagresja	1	2	1
ucieczki z domu	–	–	2
przestępczość ujawniona	–	–	2
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	–	–	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 34. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2018/2019

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	6
zaniedbanie	11
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	4
przemoc w rodzinie	5
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Najczęściej stwierdzanym przypadkiem negatywnych zachowań w szkołach była agresja i przemoc w grupie rówieśniczej. W dwóch placówkach odnotowano łącznie 12 takich przypadków. W obydwu szkołach stwierdzono 4 przypadki niszczenia mienia szkolnego, a w jednej 2 przypadki autoagresji. Przedstawiciel jednej z badanych placówek zauważył wzrost uzależnień behawioralnych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, zaś wypełniający ankietę w drugiej z ankietowanych szkół nie był w stanie stwierdzić, czy w analizowanym okresie taki wzrost nastąpił.

Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 11 przypadków zaniedbań, 6 przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 5 przypadków przemocy w rodzinie oraz 4 przypadki uzależnień. Przedstawiciel jednej z badanych placówek zauważył

wzrost w ciągu ostatnich trzech latach zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji w rodzinach uczniów, natomiast drugi z respondentów miał trudności z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie.

Pomoc, jaką szkoły oferują dzieciom z rodzin ubogich

Pomoc ta polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów. Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na objęcie pomocą w nauczaniu oraz zajęcia w świetlicach. Placówki organizują także wsparcie rzeczowe w postaci paczek świątecznych przygotowywanych przez wolontariat uczniowski.

Pomoc, jaką szkoły oferują dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie

Pomoc jest udzielana we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami i psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych, w placówkach organizowane są zajęcia indywidualne z uczniem oraz spotkania i rozmowy z rodzicami. Dzieci mogą również korzystać z porad i wsparcia pedagogów szkolnych, uczestniczą też w programach profilaktyczno-edukacyjnych

Jak stwierdzono w obydwu szkołach, współpraca z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie w obydwu ankietowanych szkołach.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się następujące obszary: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne oraz kapitał społeczny i ludzki.**

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie 	<ul style="list-style-type: none"> • brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (dzieci mogą korzystać ze świetlic szkolnych i świetlic przy domach kultury) • niemonitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3

<p>wychowujących dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie (rozdawanie bezpłatnie zamawianych przez OPS pozycji książkowych, ulotek, broszur traktujących o przemocę i rodzajach pomocy; uczulanie radnych, sołtysów na sesjach Rady Gminy na potrzeby ofiar przemocy) • bieżący kontakt pracowników OPS-u z podmiotami lokalnymi i zewnętrznymi działającymi na polu przemocy w rodzinie (sołtysi, radni, placówki oświatowe, pedagodzy, nauczyciele, kuratorzy, dzielnicowi) 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • brak wzrostu skali problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • niewzrastająca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia • wystarczająca oferta opieki przedszkolnej • zaspokajająca potrzeby w zakresie edukacji • sytuacja finansowa gminy • wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • nienasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie • zmniejszenie społecznego przyzwolenia na zjawisko przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych • rosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci • brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej

Analiza uwarunkowań dla obszaru *rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie* wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny, analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, dysponowanie odpowiednią kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój dzieciom i młodzieży, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy oraz bieżący kontakt pracowników OPS-u z podmiotami lokalnymi i zewnętrznymi działającymi na polu przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych, rosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej – to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze (progi zwalniające, budowa nowych i remont starych chodników, zatrudnianie straży gminnej) 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • brak barier finansowych i lokalowych utrudniających prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego w ostatnich latach • niewzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • niezwiększające się zagrożenie 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki

<ul style="list-style-type: none"> przestępczością wśród nieletnich w gminie wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziomu bezpieczeństwa na drodze 	
--	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru *zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne* wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron: zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów, realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze.

Mimo znaczącej przewagi mocnych stron i licznych szans w tym obszarze wskazane zagrożenia (zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia oraz zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki) mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej możliwość podnoszenia kwalifikacji 	<ul style="list-style-type: none"> niepodejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu

zawodowych przez pracowników pomocy społecznej	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • zwiększająca się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • możliwość zatrudnienia na terenie gminy w 3 działających zakładach rzeźniczo-wędliniarskich • położenie gminy w pobliżu większych zakładów produkcyjnych z możliwością zatrudnienia jak: Eko/okna; w Czechach: w kopalniach, w Fabryce kabli KES • prężnie działające lokalne koła: KGW, emerytów, chóry, zespoły folklorystyczne, dziecięce, taneczne, młodzież w Ochotniczych Strażach Pożarnych i Klubach Sportowych 	<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych • niewielkie zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • zwiększająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • brak zainteresowania mieszkańców działalnością wolontarystyczną

Analiza uwarunkowań dla obszaru *kapitał społeczny i ludzki* pokazała zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy, zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, coraz atrakcyjniejsza oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna, prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz popularyzowanie wśród mieszkańców gminy informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej.

Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi słabych stron oraz dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Zwiększająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, niezwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych, niewielkie zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych oraz działalnością wolontarystyczną to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

2.6. OCENA PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO PODNIESIENIA KONDYCJI RODZIN

Przystępując do opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2021-2023, dokonano oceny podejmowanych w latach 2017-2019 działań prowadzonych przez zasoby instytucjonalne gminy, jak i sektor pozarządowy oraz parafie Kościoła rzymskokatolickiego, mających wpływ na podniesienie kondycji rodzin zamieszkujących gminę.

Wskazano na niepokojące zjawisko, jakim jest przyrost liczby rodzin wymagających wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, a w konsekwencji pozytywnie oceniono fakt zatrudnienia przez gminę asystenta rodziny. Na uwagę zasługuje przy tym mniejsza liczba rodzin będących pod opieką Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 roku w stosunku do roku 2018, a także mniejsza liczba osób, którym przyznano świadczenie rodzinne.

Zwrócono zarazem uwagę na rosnącą na przestrzeni trzech analizowanych lat liczbę przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych. Korzystnie w tym okresie przedstawiała się natomiast statystyka odnosząca się do świadczenia alimentacyjnego. Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2017-2019 Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał mieszkańcom gminy, systematycznie malała.

Podkreślono korzystny wpływ na poprawę kondycji rodzin zamieszkujących gminę rządowych programów: Rodzina 500+ oraz „Dobry Start”, a także „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił poprzednio realizowany program.

Ważnym aspektem pomocy osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, był Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa, w ramach którego OPS w Lubomi udzielał pomocy rzeczowej w formie produktów spożywczych pozyskiwanych ze Śląskiego Banku Żywności w Chorzowie. Na podkreślenie zasługuje pomoc rodzinom wielodzietnym realizowana w formie Karty Dużej Rodziny, a dodatkowo „Lubomskiej Karty Rodziny 3+”. Szeroki katalog ulg poprawia dostęp rodzin wielodzietnych do dóbr i usług.

Uznano, iż istotny wpływ na poprawę kondycji rodzin miała działalność Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podkreślono przy tym, że bieżący kontakt pracowników OPS-u z podmiotami lokalnymi i zewnętrznymi (sołtysi, radni, placówki oświatowe, pedagodzy, nauczyciele, kuratorzy, dzielnicowi) ma duże znaczenie w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie.

Na poprawę kondycji rodzin mają też znaczący wpływ działania podejmowane przez placówki oświatowe gminy. Podkreślono realizację projektów oraz dobrą współpracę szkół z rodzicami uczniów.

Istotną rolę na terenie gminy odgrywa Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Lubomi oraz Domy Kultury wchodzące w jego skład, które pełnią też rolę świetlic opiekuńczo-wychowawczych. Zwrócono uwagę na działania Kół Emerytów i Rencistów (w Lubomi i Syryni) oraz pięciu Kół Gospodyń Wiejskich (w Lubomi, Syryni, Grabówce, Nieboczowach i w Bukowie) oferujących seniorom zajęcia, których celem jest m.in. rozwijanie sprawności intelektualnej i fizycznej, aktywizacja społeczna oraz upowszechnianie kultury i sportu. Duże znaczenie dla mieszkańców gminy ma także działalność Zarządu Gminnego Związku OSP RP w Lubomi. Na uwagę zasługuje również działalność charytatywna parafii Kościoła rzymskokatolickiego działających na terenie gminy, które wspomagają rodziny i dzieci.

Podkreślono ważną rolę działań podejmowanych dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców gminy przez funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Gorzycach oraz Straży Gminnej, a także fakt, iż w 2019 r. nie odnotowano przestępczości wśród nieletnich mieszkańców gminy.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Uzyskane wyniki diagnozy problemów rodzin i dzieci na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, analizie SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2021-2023. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów dotyczących rodzin i dzieci w gminie występujących obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Lubomia na lata 2021-2023 jest następujący:

**Poprawa kondycji i jakości życia rodzin
zamieszkujących w gminie Lubomia
poprzez rozwijanie systemu wsparcia
sprzyjającemu prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny.**

3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: PODNOSZENIE JAKOŚCI I EFEKTYWNOŚCI USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ WSPIERANIA RODZINY.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie warunków życia, potrzeb i dysfunkcji rodzin zamieszkujących w gminie.	2021-2023	UG RG OPS GKPiRPA ZI placówki oświatowe Policja placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających z pomocy z uwzględnieniem przyczyn - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia poprzez odpowiednio wczesne zapobieganie pojawiającym się problemom - poprawa sytuacji rodzin
Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.	2021-2023	OPS UG	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin
Aktywizacja zawodowa członków rodzin dotkniętych bezrobociem.	2021-2023	OPS UG PUP NGOs lokalne media	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba mieszkańców gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie - poprawa funkcjonowania rodzin w sferze socjalno-bytowej
Prowadzenie treningów budżetowych i warsztatów		OPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania rodzin

dla rodzin.			- liczba uczestników	w sferze socjalno-bytowej
Zapewnienie rodzinom dostępności do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego i prawnego).	2021-2023	OPS UG PCPR	- liczba osób i rodzin objętych wsparciem, - liczba udzielonych porad z uwzględnieniem ich charakteru	- poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci oraz rodzin wielodzietnych.	2021-2023	UG RG OPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne Kościół NGOs	- liczba rodzin niepełnych na terenie gminy objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - rodzaj podejmowanych działań mających na celu wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci - liczba wydanych Kart Dużej Rodziny - liczba rodzin korzystających ze wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny - liczba dzieci w rodzinach korzystających z Karty	- poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób samotnie wychowujących dzieci - podniesienie jakości życia i komfortu osób samotnie wychowujących dzieci - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach niepełnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji osób samotnie wychowujących

			Dużej Rodziny	
Poprawa warunków i wzmocnienie funkcjonowania rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne.	2021-2023	UG RG OPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne PCPR PPP Kościoł NGOs	- liczba rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością - liczba dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością	- podniesienie jakości życia i komfortu rodzin wychowujących niepełnosprawne dzieci - zapewnienie dzieciom niepełnosprawnym równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji rodzin i dzieci

CEL OPERACYJNY 2.: WSPIERANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną w gminie oraz opiekę dla dzieci do lat 3.	2021-2023	UG RG OPS	- liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - liczba dzieci objętych opieką w żłobku lub klubie rodzinnym	- poprawa funkcjonowania rodzin z małymi dziećmi
Zabezpieczenie potrzeb dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2021-2023	OPS UG placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs	- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba i rodzaj podjętych działań	- wyrównywanie szans edukacyjnych - przeciwdziałanie marginalizacji dzieci z rodzin ubogich
Zapewnienie uczniom	2021-2023	UG	- liczba uczniów	- wyrównywanie szans

z niepełnosprawnościami indywidualnego wsparcia w celu umożliwienia im realizacji prawa do kształcenia.		placówki oświatowe	objętych nauczaniem indywidualnym - liczba godzin	- edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Realizowanie programów profilaktycznych, wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.	2021-2023	placówki oświatowe GKPiRPA OPS PPP	- liczba i rodzaj programów profilaktycznych - liczba uczestników	- kształtowanie prawidłowych postaw życiowych - eliminowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na rozwój dzieci i młodzieży
Wspieranie uczniów uzdolnionych i utalentowanych.	2021-2023	UG RG placówki oświatowe NGOs OPS	- liczba uczniów - rodzaj wsparcia (nagrody, wyróżnienia)	- motywowanie do zdobywania wiedzy - wzmacnianie wizerunku lokalnej oświaty i samorządu lokalnego
Realizowanie działań artystyczno-kulturalnych oraz sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.	2021-2023	UG RG placówki oświatowe placówki kulturalne jednostki sportowo-rekreacyjne jednostki organizacyjne gminy NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej - poszerzanie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży - integrowanie społeczności lokalnej - stwarzanie warunków do rozwoju zainteresowań
Realizowanie projektów na	2021-2023	placówki oświatowe	- liczba i rodzaj	- poprawa

rzecz dzieci i młodzieży współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.		placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne OPS NGOs	zrealizowanych projektów - liczba uczestników	funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania
Popularyzowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych.	2021-2023	placówki oświatowe placówki kultury OPS NGOs Kościoł lokalne media	- liczba i rodzaj zrealizowanych działań - liczba wolontariuszy	- wzmacnianie kompetencji społecznych - wzmacnianie solidarności społecznej - poprawa funkcjonowania osób i grup, na rzecz których podejmowany jest wolontariat

CEL OPERACYJNY 3.: POMOC RODINOM W KRYZYSIE, PRZECIWDZIAŁANIE NIEKORZYSTNYM ZJAWISKOM ZAGRAŻAJĄCYM PRAWIDŁOWEMU FUNKCJONOWANIU RODZINY.

Promowanie wzoru rodziny prawidłowo wypełniającej swoje funkcje, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	2021-2023	OPS UG placówki oświatowe placówki kultury świetlice NGOs PPP Kościoł	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- zwiększenie kompetencji rodzinnych - zmiana pokutujących stereotypów na temat ról, jakie mają do spełnienia członkowie rodziny, - poprawa i umocnienie wizerunku rodziny
Wzmacnianie więzi rodzinnych	2021-2023	UG RG	- liczba imprez - liczba uczestników	- wzmocnienie więzi rodzinnych

i pokoleniowych, m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.		OPS placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs media lokalne Kościoł		<ul style="list-style-type: none"> - i społecznych - budowa dialogu międzypokoleniowego - wzmocnienie poczucia przynależności do społeczności lokalnej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym - integrowanie społeczności lokalnej
Podjęmowanie działań mających na celu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i zapobieganie jej skutkom oraz działań interwencyjnych.	2021-2023	ZI GKPiRPA OPS placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Policja PCPR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba procedur Niebieska Karta - liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom dotkniętym przemocą - poprawa komfortu funkcjonowania rodzin
Podjęmowanie na terenie gminy przedsięwzięć o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat uzależnień.	2021-2023	GKPiRPA OPS ZI UG placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne placówki ochrony zdrowia Policja NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj działań - liczba i kategoria adresatów i uczestników objętych działaniami 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczanie i eliminowanie niekorzystnych zjawisk z życia społeczności lokalnej - kształtowanie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży - pożądane zmiany wrażliwości społecznej i postaw życiowych - poprawa funkcjonowania

				i kondycji rodzin
Prowadzenie pracy z rodzicami biologicznymi w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.	2021-2023	UG OPS PCPR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba opracowanych planów pracy z rodzicami biologicznymi przez pracownika socjalnego. - liczba opracowanych planów pracy z rodzicami biologicznymi przez asystenta rodziny - liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, w tym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - wysokość środków przeznaczonych i poniesionych przez gminę na częściowe pokrycie pobytu dzieci w różnych formach pieczy zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej - przywrócenie właściwych relacji w rodzinach, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej

CEL OPERACYJNY 4.: ZAPEWNIENIE RODZINOM I DZIECIOM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia.	2021-2023	UG RG placówki oświatowe i wychowania	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie poziomu świadomości o wpływie stylu życia na stan zdrowia

		<p>przedszkolnego jednostki sportowo- rekreacyjne placówki kultury świetlice OPS placówki ochrony zdrowia NGOs PPP PSSE</p>		<ul style="list-style-type: none"> - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
<p>Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy.</p>	2021-2023	<p>UG RG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych badań - liczba osób objętych badaniami stanu zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość szybszego reagowania na zagrożenie mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci, młodzieży i dorosłych
<p>Realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie.</p>	2021-2023	<p>placówki oświatowe GKPiRPA ZI OPS PPP Policja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zajęć - liczba uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie świadomości dzieci i młodzieży na temat wpływu uzależnień na zdrowie i życie człowieka - poszerzenie wiedzy o negatywnym wpływie przestępczości na życie społeczne - budzenie wrażliwości na kwestie agresji i przemocy - uczenie umiejętności zachowań w sytuacjach

				<ul style="list-style-type: none"> - kryzysowych - budowa pozytywnych wzorców zachowań w grupie rówieśniczej i w otoczeniu rodzinnym
<p>Podjęcie działań edukacyjno-informacyjnych wśród rodziców w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom.</p>	2021-2023	placówki oświatowe Policja	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży - wzrost świadomości rodziców na temat zagrożeń
<p>Współpraca z Policją w zakresie monitorowania i patrolowania obszarów gminy, w których mogą się kumulować zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży.</p>	2021-2023	UG RG Policja	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań - liczba podjętych interwencji 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, rodzin i dzieci - eliminowanie potencjalnych zagrożeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy - wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców
<p>Podjęcie na terenie gminy przedsięwzięć o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat</p>	2021-2023	GKPiRPA OPS ZI UG	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj działań - liczba i kategoria adresatów i uczestników objętych 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczanie i eliminowanie niekorzystnych zjawisk z życia społeczności

przestępczości i jej skutków.		placówki oświatowe placówki kultury Policja NGOs	działaniami	lokalnej - kształtowanie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży - pożądane zmiany wrażliwości społecznej i postaw życiowych - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
-------------------------------	--	---	-------------	--

CEL OPERACYJNY 5.: PODNOSZENIE KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW INSTYTUCJI I ORGANIZACJI WSPIERAJĄCYCH RODZINĘ I DZIECI, INTEGROWANIE I DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA RODZIN.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie wiedzy i umiejętności kadr pracujących z rodziną.	2021-2023	OPS PCPR ROPS	- liczba i rodzaj odbytych szkoleń	- podwyższenie poziomu wiedzy i kompetencji pracowników instytucjonalnej pomocy społecznej, członków ZI i GKPiRPA. - podwyższenie skuteczności świadczonej pomocy - poprawa funkcjonowania rodzin i dzieci objętych wsparciem
Rozwijanie współpracy jednostek organizacyjnych gminy, GKPiRPA,	2021-2023	UG RG OPS	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba spotkań	- poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci w gminie

placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i Kościoła w celu integrowania działań podejmowanych na rzecz rodziny i dziecka w gminie.		GKPiRPA ZI placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury jednostki rekreacyjno-sportowe placówki ochrony zdrowia światlice NGOs Kościoł	przedstawicieli poszczególnych podmiotów	<ul style="list-style-type: none"> - pobudzanie aktywności społecznej - skuteczniejsze motywowanie do zmiany w rodzinach przeżywających trudności - wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach dotkniętych problemami - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin - wzmacnianie potencjału rodzin
Rozwijanie i doskonalenie współpracy z Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	2021-2023	UG RG OPS ZI GKPiRPA placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Prokuratura Sąd Rejonowy Policja PCPR PPP	- rodzaj i liczba podjętych działań	<ul style="list-style-type: none"> - poprawy jakości i efektywności wsparcia adresowanego do rodzin i dzieci z terenu gminy - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu gminy
Kontynuowanie działalności Zespołu	2021-2023	UG podmioty, których	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych 	<ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku

Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		przedstawiciele wchodzą w skład ZI	- liczba procedur Niebieska Karta	- przemoc w rodzinie - poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą
Budowanie sieci wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez realizację wspólnych działań z lokalnym otoczeniem społecznym i obywatelskim, instytucjami publicznymi i partnerami lokalnymi oraz ponadlokalnymi.	2021-2023	UG RG OPS GKPiRPA ZI placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury jednostki rekreacyjno-sportowe placówki ochrony zdrowia świetlice Prokuratura Sąd Rejonowy Policja PCPR PPP NGOs Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba spotkań przedstawicieli poszczególnych podmiotów	- poprawy jakości i efektywności wsparcia adresowanego do rodzin i dzieci z terenu gminy - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu gminy - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

GKPiRPA – Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

4. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordinatorem programu będzie Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki oświatowe, placówki kultury.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, świetlice, Kościół i społeczność lokalna.

4.2. FINANSOWANIE

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą:

- budżet samorządowy – gminny,
- budżet państwa – centralny,
- fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej,
- lokalne programy z zakresu wspierania rodziny,
- rządowe programy z zakresu profilaktyki, ochrony i dofinansowania rodziny

Środki finansowe zaplanowane na realizację Programu w 2021 r. to kwota **12 789 000 zł** w tym:

- świadczenia rodzinne 3 100 000 zł,
- świadczenia wychowawcze 9 100 000zł,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego 72 000 zł,
- program „Dobry start” 295 000 zł,
- program „Za życiem” 8000 zł,
- piecza zastępcza 70 000 zł,
- program dożywianie pn. „Posiłek w szkole i w domu” 72 000 zł,
- realizacja Lubomskiej Karty Dużej Rodziny (3+) 27 000 zł,
- wynagrodzenie asystenta rodziny (z Programu Ministerialnego) 45 000 zł.

Kwoty te nie odzwierciedlają wszystkich kosztów związanych z realizacją działań przez podmioty wskazane w Programie. Do środków przeznaczonych na realizację programów wspierających rodzinę należą także: środki z budżetu państwa na częściowe pokrycie wynagrodzenia pracowników obsługujących świadczenia rodzinne i wychowawcze, a także środki własne gminy w formie pomocy pieniężnej na zasiłki celowe, okresowe z przeznaczeniem na doraźną pomoc bytową (np. zakup żywności, leków, odzieży, opału).

4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring programu będzie prowadzony z wykorzystaniem informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwanych od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości i będzie opierać się na następujących kryteriach:

- kryterium trafności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym programem i realnym potrzebom odbiorców;
- kryterium skuteczności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele programu zdefiniowane na etapie planowania;
- kryterium trwałości efektów – pozwoli ocenić, czy rezultaty osiągnięte w ramach programu mogą trwać po jego zakończeniu, a także czy możliwe jest długotrwałe utrzymanie się wpływu programu na prawidłowe funkcjonowanie rodzin z terenu gminy.

Zebrane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do opracowania raportu podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość.

Sprawozdanie roczne z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny przedstawi Wójtowi i Radzie Gminy kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej do końca marca danego roku kalendarzowego, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”	7
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019	10
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019	10
Tabela 4. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019	11
Tabela 5. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019	11
Tabela 6. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019	12
Tabela 7. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019	13
Tabela 8. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019	13
Tabela 9. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.	14
Tabela 10. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019	15
Tabela 11. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2017-2019	15
Tabela 12. Asystentura rodziny w gminie w latach 2017-2019	16
Tabela 13. Piecza zastępcza w gminie w latach 2017-2019	17
Tabela 14. Rodziny objęte opieką Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2017-2019	18
Tabela 15. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019	18
Tabela 16. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019	18
Tabela 17. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019	19
Tabela 18. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2019 r.	20
Tabela 19. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019	21
Tabela 20. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i w gminie w latach 2017-2019	22
Tabela 21. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019	22
Tabela 22. Działalność GKPiRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	23
Tabela 23. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019	23
Tabela 24. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017 -2019	24
Tabela 25. Zasoby instytucjonalne wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie	24
Tabela 26. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2019/2020)	25
Tabela 25. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2019/2020)	25
Tabela 26. Placówki kultury w gminie w 2019 r.	25
Tabela 29. Obiekty sportowo-rekreacyjne i kluby sportowe w gminie w 2019 r.	26
Tabela 30. Działalność PCPR- w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2017-2019	28
Tabela 31. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019	28
Tabela 32. Podmioty wspierające w 2019 r. mieszkańców gminy Lubomia usytuowane poza gminą	29
Tabela 33. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020	38
Tabela 34. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2018/2019	38
Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin?	33
Wykres 2. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?	33
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	34
Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?	34
Wykres 5. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	35
Wykres 6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	36